

การติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข Follow Up on the Insight Meditation for Happiness Project

อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา¹

aphisit.kun@mahidol.ac.th

คำรณ โชชนะโชติ

ABSTRACT

The objective of this research is to follow up on the result of the project “Meditation for Happiness” to learn the content understanding of the participants, their knowledge utilization, the work efficiency of the participants after the course, and their suggestions to improve and develop the training course itself and the organization of the course. The population of this study consists of 29 participants in the fiscal year of 2556, 23 supervisors, and 31 staff, total 83 persons. The data is collected by interviewing the participants 3 months after the course, then analyzed using the statistical values of percentage, mean, standard deviation, and tested the difference between two groups of samples, using the Pearson Correlation Coefficient and set the p-value at 0.05.

The result of the study found that participants have high level of understanding in the course content, utilization of acquired knowledge, and work efficiency, and the result from testing the hypothesis reported that difference in gender, affiliation, and work period significantly affected the course content understanding of the participants at the p-value of 0.05. Also, at the same p-value, participants with different gender have significant difference in knowledge utilization and work efficiency. The analysis of relations of the content understanding, knowledge utilization, and the work efficiency found that the three factors demonstrated a positive value, showing that the understanding of the course content significantly affect knowledge utilization and work efficiency at the p-value of 0.05, as the participants have shown improvements in their work behavior, able to utilize learned knowledge and techniques to their work, and have increased work efficiency, and suggestions were made to arrange the Insight Meditation Course at least once every year.

Keywords : Follow Up, Content Understanding, Knowledge Utilization, Work Efficiency

---

¹ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 272 ถนนพระราม 6 เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. 10400

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ศึกษาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและรูปแบบวิธีการจัดฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรม ในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 29 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 23 คน และเพื่อนร่วมงาน จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม 3 เดือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ หน่วยงานที่สังกัด และระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น สามารถนำความรู้และเทคนิคต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น และมีข้อเสนอแนะให้จัดฝึกอบรมปฏิบัติธรรมทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

บทสรุปงานวิจัย

หลักการและเหตุผล

กระแสความรื้อถอนของกิเลสเป็นเหตุให้ผู้ที่ไม่เคยเรียนรู้ธรรมะหรือเรียนรู้แต่ไม่เข้าใจหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเมื่อเกิดทุกข์ ต่างก็ชวนชวหาหาทางปฏิบัติและศึกษาธรรมะเพื่อดับทุกข์ การเจริญจิตภาวนา วิปัสสนากรรมฐานเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ดับทุกข์ ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจิตภาวนาด้วยวิธีที่ถูกต้องแล้ว ย่อมมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ มีความสุขในชีวิต มีสติและมีสมาธิมากขึ้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของตนเองและการปฏิบัติงาน และเป็นประโยชน์แก่บุคคลต่อตนเองและสังคมอย่างแท้จริง การปฏิบัติธรรมให้ประสบผลสำเร็จ สิ่งที่ต้องปฏิบัติคือการสละกิเลสให้หลุดพ้นจากใจแล้วก็จะเพิ่มฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เพื่อให้รู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยงานบริหารและธุรการ สำนักงานคณบดี มีหน้าที่รับผิดชอบอีกหน้าที่หนึ่งในการศึกษาวิจัยเนื้อหาของหลักสูตร จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม ถ้ายทอด

เทคโนโลยีที่ใช้ในการฝึกอบรม สัมมนา รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม สัมมนา รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย จึงกำหนดจัดโครงการฝึกอบรมปฏิบัติการธรรมนำสุข สำหรับผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ปรับใช้ในการทำงานกับชีวิตประจำวัน มีความรู้ทางหลักธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนา รู้หลักการปฏิบัติธรรม มีพลังกายพลังใจอยู่ในสังคมเหมือนไปเพิ่มพลังชีวิต ผูกพันจิต มีสมาธิ มีสติปัญญาในการแก้ไขทั้งปัญหาการงานและชีวิต และในการจัดฝึกอบรมจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ คือ มีการศึกษาความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมตามความจำเป็นและความต้องการ การดำเนินการจัดฝึกอบรม และภายหลังการเสร็จสิ้นการฝึกอบรมจำเป็นต้องมีการประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมและการจัดฝึกอบรม และสามารถนำผลที่ได้รับจากการจัดฝึกอบรมมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมให้ประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติการธรรมนำสุข ปีงบประมาณ 2556
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรของผู้ผ่านการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม
4. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานบริหารและธุรการ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถนำแนวทางการวิจัย และผลจากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และหลักสูตรอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาบุคลากร และหน่วยงานที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน

แนวคิด ทฤษฎี

การติดตามผลการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการฝึกอบรม เป็นการรวบรวมข้อมูลภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งจะให้คำตอบที่สำคัญเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมที่จัดไปแล้วว่าเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและหน่วยงานหรือไม่อย่างไร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานในทางที่ดีขึ้น และได้นำเอาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร และสามารถนำความรู้และเทคนิคต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพใน

การปฏิบัติงานมากนักน้อยเพียงใด ทำให้ทราบว่า การฝึกอบรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีประสิทธิผลมากขึ้น (อ้างถึงในวรรณวิมล ทวีวิทยาการ, 2554.)

วัตถุประสงค์สำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมมุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ผู้บริหารคาดหวังหรือในทิศทางที่พึงปรารถนาหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ดังนั้น การนำความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ ถือเป็น การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมอีกวิธีหนึ่งว่า ประสพผลสำเร็จมากนักน้อยเพียงใด อยู่ในระดับมากหรือน้อย เพื่อจะได้นำผลการติดตามผลการฝึกอบรมไปพิจารณาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและตัดสินใจในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

โพบูลย์ (2554) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เป็นการกระทำของแต่ละบุคคล ที่มีความสามารถและมีความพร้อม พยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตนอย่างคล่องแคล่วด้วยความมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา รวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้น บุคคลจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียรมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ในงาน พร้อมด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์และรักดีต่อองค์กร งานจะประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้และดียิ่งขึ้น

ทฤษฎีมองมนุษย์ให้เป็นทุนหรือทุนมนุษย์ เป็นทฤษฎีที่มองถึงผลผลิตที่ได้รับจากผู้ปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้ลงทุนไปในรูปของการฝึกอบรมและการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของต้นทุน โดยจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นกับผลผลิตของผู้ปฏิบัติงานที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งมีผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น ทฤษฎีทุนมนุษย์จึงเป็นการวิเคราะห์จากแนวคิดของต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับและวิเคราะห์บนพื้นฐานของผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ซึ่งโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการเพิ่มมูลค่าของมนุษย์ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์กร โดยเรียนรู้ผ่านการศึกษ การฝึกอบรมและการพัฒนาต่างๆ นำไปสู่ผลลัพธ์หรือผลผลิตที่องค์กรต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร ประชากรที่ทำการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรม ในปีงบประมาณ 2548-2549 จำนวน 130 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 80 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากร และการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากร สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ ความคิดเห็น และการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรอยู่ในระดับมาก และการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรกับการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากร พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธเนศร์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามประเมินผลโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร
นักรักสุขภาพและการแพทย์และสาธารณสุขของโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประชากรที่ทำการ
วิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรม ในปี 2550-2551 จำนวน 47 คน โดยศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการ การ
นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความ
พึงพอใจต่อโครงการ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
โดยเปรียบเทียบผลทั้ง 2 รุ่น ไม่แตกต่างกัน

ภัทรฤดี และคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยการติดตามผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนา
นักรักสุขภาพ โดยศึกษาจากประชากรที่ผ่านการฝึกอบรม ระหว่างปี 2540-2542 จำนวน 3 รุ่น รวม 83 คน โดยมี
จุดมุ่งหมายว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ด้านการวิจัยไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยสรุปได้
ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับปานกลาง และสามารถนำผลงานวิจัยที่ทำใน
หลักสูตรไปใช้ในการพัฒนางาน โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับมาก

ทวีชัย (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างแบบสอบถาม
เพื่อใช้ในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และความ
เหมาะสมของโครงการ ประชากรที่ทำการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมในปีงบประมาณ 2549 จำนวน 165
คน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และการทำงานวิจัยอยู่
ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.49 และ 3.22 คะแนน ตามลำดับ) และมีระดับความพึงพอใจต่อการจัด
ฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.84 คะแนน ตามลำดับ) และสำหรับความ
เหมาะสมของโครงการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และด้านเนื้อหา
ของหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 3.84 และ 3.86 คะแนน ตามลำดับ)

วรรณนิมิต (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโรคสัตว์น้ำจืดและวิธีป้องกัน
รักษา โดยศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตร และการนำความรู้ไปใช้
ประโยชน์ ประชากรที่ทำการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมในปีงบประมาณ 2550 จำนวน 91 คน
ผู้บังคับบัญชา จำนวน 50 คน ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และได้รับ
ความรู้จากการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรม
ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อัศรพล (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อุทการเรือพระ
จุลจอมเกล้า กรมอุทการเรือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดย
ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ใน
ระดับดี และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการให้สวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้า และการใช้ทรัพยากรใน
องค์กรอย่างคุ้มค่าเพิ่มขึ้น

ไพบูลย์ (2554) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4:
กรณีศึกษาบริษัท อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงาน เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักกฏีบาท 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 237 คน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักกฏีบาท 4 ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำการศึกษาวิจัยพบปัจจัยหรือตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการศึกษาตามผลการฝึกอบรม แต่ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีความสำคัญ 4 ด้าน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และปัจจัยด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเฉพาะการติดตามผลการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 29 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 23 คน และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 คน
2. ด้านเวลา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม 3 เดือน วิเคราะห์ แผลผล และการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมภายใน 30 วัน
3. ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการประเมินโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุขไว้ 3 หัวข้อ คือ ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน
2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
5. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์

1. โครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ ในปีงบประมาณ 2556 จัดโดยงานบริหารและธุรการ สำนักงานคณบดี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดเมื่อวันที่ 15-17 มีนาคม พ.ศ. 2556 ณ วัดจันทร์แก้ว เพ็ชรถาวรวราราม จังหวัดสมุทรปราการ
2. ผู้ผ่านการฝึกอบรม หมายถึง ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ในปีงบประมาณ 2556 และผ่านการฝึกอบรมตามเกณฑ์ที่ผู้จัดได้กำหนดไว้
3. ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามสายงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม
4. เพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม หมายถึง เพื่อนร่วมงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ผ่านการฝึกอบรม
5. การติดตามผลการฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้ผ่านการฝึกอบรม ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว 3 เดือน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม
6. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หมายถึง ผู้ผ่านการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งในการปฏิบัติงาน ในชีวิตประจำวัน และในด้านอื่นๆ
7. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ หมายถึง ผู้ผ่านการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของตนเอง ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงาน และในด้านอื่นๆ
8. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ผ่านการฝึกอบรม มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดี รวดเร็ว เสร็จตรงเวลา มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่สูงทำให้ระบบการดำเนินงานเกิดความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยมีแบบสัมภาษณ์ใช้กับผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 1 ชุด ใช้กับผู้บังคับบัญชาจำนวน 1 ชุด และใช้กับเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 1 ชุด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้วิจัยได้ทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.904 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ประกอบด้วย เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้อย่างอิสระ วิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มแยกประเภท แล้วนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้วิจัยได้ทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.923 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้อย่างอิสระ วิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มแยกประเภท แล้วนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญ จากมากไปหาน้อย

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้วิจัยได้ทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.905 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ลักษณะคำถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้อย่างอิสระ วิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มแยกประเภท แล้วนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญ จากมากไปหาน้อย

ค่าสถิติที่ใช้

ค่าสถิติที่ใช้ในการติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ในปีงบประมาณ 2556 เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for Social Science) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-Test) ในกรณีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 86.21 สังกัดสำนักงานคณบดี ร้อยละ 68.97 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.52 มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานสูงสุด 39 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 16.38 ปี โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้วมากกว่าเกิน 20 ปี ร้อยละ 27.59 และปฏิบัติงานที่มาแล้ว 6 - 10 ปี ร้อยละ 24.14 เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย และพนักงานมหาวิทยาลัยคณะวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 34.48 เท่ากัน

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.48 สังกัดสำนักงานคณบดี ร้อยละ 69.57 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่าระดับปริญญาโท ร้อยละ 34.78 เท่ากัน มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานสูงสุด 31 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 19.13 ปี โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว 16-20 ปี ร้อยละ 39.13 เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด ร้อยละ 86.96

1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลของเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า เพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 77.42 สังกัดสำนักงานคณบดี ร้อยละ 70.97 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45.16 มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานสูงสุด 32 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 11.48 ปี โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว 6-10 ปี ร้อยละ 41.93 และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ร้อยละ 51.61

2. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรของผู้ผ่านการฝึกอบรม จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อบรรยายธรรม พบว่า หัวข้อ ความสามัคคีนำสุขมาให้ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21 คะแนน) ส่วนหัวข้อ สุขใจเมื่อไฟธรรม ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ ธรรมะกับการทำงาน วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร อุตตมานัง อุปมิง กร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และการนั่งสมาธิและเดินจงกรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14 4.00 3.97 3.72 3.62 3.34 และ 3.28 คะแนน ตามลำดับ)

3. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม และข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

3.1 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อบรรยายธรรม พบว่า หัวข้อ สุขใจเมื่อไฟธรรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21 คะแนน) ส่วนหัวข้อ ความสามัคคีนำสุขมาให้ ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ

ธรรมะกับการทำงาน วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร อุตตานัง อุปมัง กเร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น การนั่งสมาธิและเดินจงกรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07 3.97 3.97 3.72 3.62 3.34 และ 3.34 คะแนน ตามลำดับ)

3.2 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อบรรยายธรรม พบว่า ทุกหัวข้อ คือ สุขใจเมื่อฝึกธรรม ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ ธรรมะกับการทำงาน ความสามัคคีนำสุขมาให้ วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร อุตตานัง อุปมัง กเร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น การนั่งสมาธิและเดินจงกรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13 3.91 3.91 3.87 3.78 3.57 3.22 และ 3.17 คะแนน ตามลำดับ)

3.3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อบรรยายธรรม พบว่า ทุกหัวข้อบรรยายธรรม คือ สุขใจเมื่อฝึกธรรม ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ ธรรมะกับการทำงาน ความสามัคคีนำสุขมาให้ วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร อุตตานัง อุปมัง กเร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น การนั่งสมาธิและเดินจงกรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 3.90 3.84 3.84 3.74 3.55 3.42 และ 3.39 คะแนน ตามลำดับ)

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ผู้ผ่านการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.78 คะแนน) ผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 3.70 คะแนน) และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.71 คะแนน) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม

หัวข้อบรรยายธรรม	ผู้ผ่านการฝึกอบรม			ผู้บังคับบัญชา (N=23)			เพื่อนร่วมงาน (N=31)		
	ระดับการ		นำความรู้ไปใช้	ระดับการ		นำความรู้ไปใช้	ระดับการ		นำความรู้ไปใช้
	μ	σ		μ	σ		μ	σ	
1. อดทน นั่ง อุบาสง กรง เจง ทำตม เป็น	3.62	0.73	มาก	3.57	0.73	มาก	3.55	0.57	มาก
2. ความสามัคคี นำสุขมาให้	4.07	0.53	มาก	3.87	0.69	มาก	3.84	0.58	มาก
3. สุขใจเมื่อไม่ธรรม	4.21	0.62	มากที่สุด	4.13	0.55	มาก	4.00	0.68	มาก
4. ชีวิตสำราญ การงาน สำเร็จ	3.97	0.63	มาก	3.91	0.60	มาก	3.90	0.65	มาก
5. ธรรมะกับการทำงาน	3.97	0.63	มาก	3.91	0.73	มาก	3.84	0.58	มาก
6. วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ ด้วย	3.72	0.84	มาก	3.78	0.67	มาก	3.74	0.77	มาก
7. การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น	3.34	1.04	มาก	3.22	0.74	มาก	3.42	0.56	มาก
8. การนั่งสมาธิและเดินจงกรม	3.34	0.90	มาก	3.17	0.78	มาก	3.39	0.56	มาก
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	3.78	0.57	มาก	3.70	0.46	มาก	3.71	0.50	มาก

4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม และข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

4.1 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน คือ ด้านความเพียรพยายาม ด้านเจตคติ ด้านความพอใจ และด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 4.18 1.13 และ 3.94 คะแนน ตามลำดับ)

4.2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านความพอใจ ด้านความเพียรพยายาม และด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15 4.09 4.09 และ 3.73 คะแนน ตามลำดับ)

4.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านความเพียรพยายาม ด้านความพอใจ และด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10 4.08 4.01 และ 3.98 คะแนน ตามลำดับ)

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมี

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ผู้ผ่านการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.11 คะแนน) ผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 4.01 คะแนน) และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.04 คะแนน) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม

หัวข้อวิชา	ผู้ผ่านการฝึกอบรม			ผู้บังคับบัญชา (N=23)			เพื่อนร่วมงาน (N=31)		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
			ประสิทธิภาพ			ประสิทธิภาพ			ประสิทธิภาพ
1. ด้านความพอใจในการ	4.13	0.41	มาก	4.09	0.57	มาก	4.01	0.52	มาก
2. ด้านความเพียรพยายามในการ	4.19	0.43	มาก	4.09	0.49	มาก	4.08	0.53	มาก
3. ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน	4.18	0.48	มาก	4.15	0.57	มาก	4.10	0.54	มาก
4. ด้านการใช้ปัญญาพิจารณา	3.94	0.49	มาก	3.73	0.62	มาก	3.98	0.53	มาก
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	4.11	0.42	มาก	4.01	0.52	มาก	4.04	0.51	มาก

5. ลักษณะการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับลักษณะการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า ที่นำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ใช้ในการชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ร้อยละ 41.27) สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา (ร้อยละ 46.67) และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ร้อยละ 40.38) รองลงมา คือ ใช้ในการปฏิบัติงานปกติของหน่วยงาน (ร้อยละ 32.73) สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา (ร้อยละ 31.11) และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ร้อยละ 32.69) และนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงาน/ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบ (ร้อยละ 18.18) สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บังคับบัญชา (ร้อยละ 20.00) และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม (ร้อยละ 23.08) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม

ข้อความ	ผู้ผ่านการฝึกอบรม		ผู้บังคับบัญชา		เพื่อนร่วมงาน (N=31)	
	จำนวน		จำนวน		จำนวน	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. ใช้ในการชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการ	26	47.27	21	46.67	21	40.38
2. ใช้ในการปฏิบัติงานปกติของหน่วยงาน	18	32.73	14	31.11	17	32.69
3. นำไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงาน/	10	18.18	9	20.00	12	23.08
4. อื่นๆ เช่น ใช้ฝึกปฏิบัติต่อยอดที่บ้าน	1	2.22	1	2.22	2	3.45

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ผ่านการฝึกอบรม และผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม สำหรับเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมไม่ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่า ควรจัดฝึกปฏิบัติธรรมทุกๆ ปี เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน และผู้บัญชาเห็นว่า ควรสนับสนุนให้ทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง และควรจัดฝึกปฏิบัติธรรมทุกๆ ปี

7. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน ได้ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันเพียง 1 หัวข้อ คือ ความสามัคคีนำสุขมาให้ โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.=0.008) ส่วนหัวข้ออื่นและภาพรวมของความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันเพียง 1 หัวข้อ คือ สุขใจเมื่อไฟธรรม โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.=0.049) ส่วนหัวข้ออื่น และภาพรวมของความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน 4 หัวข้อ คือ (1) อุตตมานัง อุบมัง เกร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ (2) สุขใจเมื่อไฟธรรม (3) ธรรมะกับการทำงาน และ (4) วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.=0.021 0.031 0.045 และ 0.023 ตามลำดับ) ส่วนหัวข้ออื่น และภาพรวมของความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีประเภทของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรไม่แตกต่างกัน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-Test) และทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-Test) แสดงค่า t และ Sig. และค่า F และ Sig.

ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	สังกัด	การศึกษา	อายุงาน	ป.
	t	t	F	F	F
	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.
1. อดทนนั่ง อบรม กะแสร้งทำตนเป็นเครื่องเปรียบเทียบ	-0.429	-1.480	1.898	3.465	0.440
	0.338	0.112	0.170	0.021*	0.778
2. ความสามัคคีนำสุขมาให้	-2.009	-0.705	0.957	2.444	1.790
	0.008**	0.073	0.397	0.068	0.164
3. สุขใจเมื่อไฟธรรม	0.450	-0.889	1.145	3.082	0.669
	0.419	0.049*	0.334	0.031*	0.620
4. ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ	0.000	0.000	0.565	1.941	0.553
	0.127	0.467	0.575	0.133	0.698
5. ธรรมะกับการทำงาน	-0.853	-0.153	0.389	2.771	0.825
	0.485	0.337	0.682	0.045*	0.522
6. วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร	0.094	-0.594	1.210	3.369	1.125
	0.052	0.739	0.315	0.023*	0.368
7. การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น	-1.065	-0.966	0.707	0.804	0.916
	0.361	0.604	0.502	0.668	0.470
8. การนั่งสมาธิและเดินจงกรม	-2.087	-0.823	0.663	1.056	0.672
	0.184	0.835	0.524	0.477	0.618
ภาพรวม	-1.132	-0.868	0.802	3.431	0.478
	0.176	0.441	0.459	0.021*	0.751

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ได้ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน 2 หัวข้อ คือ สุขใจเมื่อไฟธรรม และการนั่งสมาธิและเดินจงกรม โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.=0.006 และ 0.010 ตามลำดับ) ส่วนหัวข้ออื่น และภาพรวมของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีประเภทของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-Test) และทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-Test) แสดงค่า t และ Sig. และค่า F และ Sig.

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	สังกัด	การศึกษา	อายุงาน	ป.
	t	t	F	F	F
	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.
1. อดทนนั่ง อุ้มมั่ง กรร เจงทำตนเป็นเครื่องเบรียบ	-0.429	-0.815	1.898	1.231	0.572
	0.338	0.328	0.170	0.324	0.685
2. ความสามัคคีนำสขมาให้	-0.700	-0.265	0.863	1.108	0.750
	0.104	0.521	0.434	0.376	0.568
3. สุขใจเมื่อไฟธรรม	-1.809	-1.519	0.404	0.877	1.828
	0.006**	0.773	0.672	0.492	0.156
4. ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ	-1.723	-1.772	0.526	0.675	0.743
	0.630	0.287	0.597	0.616	0.572
5. ธรรมะกับการทำงาน	-0.889	-1.442	0.526	2.418	1.065
	0.923	0.554	0.597	0.076	0.395
6. วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร	-0.769	-1.169	0.018	1.271	0.543
	0.270	0.845	0.375	0.309	0.706
7. การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น	-1.455	-1.859	0.342	0.445	1.181
	0.461	0.154	0.713	0.775	0.344
8. การนั่งสมาธิและเดินจงกรม	-2.089	-1.470	0.215	0.275	1.171
	0.010**	0.706	0.808	0.892	0.349
ภาพรวม	-1.979	-1.753	0.343	2.496	0.709
	0.219	0.933	0.713	0.063	0.594

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ได้ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ (1) ด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน (2) ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน และ (3) ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.= 0.004 0.038 และ 0.007 ตามลำดับ) และภาพรวมของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.=0.023) ส่วนด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีประเภทของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-Test) และทดสอบค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-Test) แสดงค่า t และ Sig. และค่า F และ Sig.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	สังกัด	การศึกษา	อายุงาน	ป.
	t	t	F	F	F
	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.
1. ด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน	-2.030 0.004**	1.171 0.693	0.811 0.455	2.195 0.094	1.351 0.280
2. ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน	-2.438 0.038*	0.796 0.141	0.170 0.845	2.301 0.081	0.605 0.663
3. ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน	-2.396 0.007**	0.666 0.209	0.890 0.423	0.990 0.523	0.555 0.697
4. ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน	0.793 0.748	0.530 0.893	1.926 0.166	1.591 0.219	0.777 0.551
ภาพรวม	-1.119 0.023*	0.831 0.674	0.678 0.516	1.698 0.187	0.794 0.541

สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ได้ผล ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ อัดตางง อุปม้ง กเร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และหัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม

2. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ความสามัคคีนำสุขมาให้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และหัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม

3. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ สุขใจเมื่อไฟธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อ ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ และธรรมะกับการทำงาน

4. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ธรรมะกับการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อ ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และหัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม

6. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ วิริเยน ทุกขม เจริ ลวงทุกข์ด้วยความเพียร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อ ชีวิตสำราญการทำงานสำเร็จ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และหัวข้อ การนั่งสมาธิ และเดินจงกรม

7. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในหัวข้อ วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น การนั่งสมาธิและเดินจงกรม และในภาพรวม

8. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในหัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม

9. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า Sig.

ความรู้ ความเข้าใจ	r	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์								
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
1. อดทนนิ่ง อุปมั่ง จงทำตนเป็นเครื่อง	r	0.730**	0.626**	0.576**	0.519**	0.519**	0.582**	0.366	0.317	0.662**
	Sig.(2-	0.000	0.000	0.001	0.004	0.004	0.001	0.051	0.094	0.000
2. ความสามัคคี นำสุขมาให้	r	0.726**	0.673**	0.696**	0.531**	0.531**	0.733**	0.240	0.280	0.678**
	Sig.(2-	0.000	0.000	0.000	0.003	0.003	0.000	0.209	0.142	0.000
3. สุขใจเมื่อไฟ	r	0.674**	0.459*	0.596**	0.341	0.341	0.681**	0.376*	0.438*	0.632**
	Sig.(2-	0.000	0.012	0.001	0.070	0.070	0.000	0.044	0.018	0.000
4. ชีวิตสำราญ การทำงานสำเร็จ	r	0.657**	0.564**	0.675**	0.668**	0.477**	0.640**	0.400*	0.533**	0.732**
	Sig.(2-	0.000	0.001	0.000	0.000	0.009	0.000	0.031	0.003	0.000
5. ธรรมะกับ การทำงาน	r	0.646**	0.560**	0.489**	0.310	0.544**	0.681**	0.250	0.182	0.569**
	Sig.(2-	0.000	0.002	0.007	0.102	0.002	0.000	0.191	0.345	0.001
6. วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความ	r	0.637**	0.479**	0.541**	0.354	0.478**	0.774**	0.214	0.292	0.593**
	Sig.(2-	0.000	0.009	0.002	0.059	0.009	0.000	0.266	0.125	0.001
7. การทำวัตรเช้า และทำวัตรเย็น	r	0.332	0.103	0.197	0.156	0.289	0.434*	0.421*	0.397*	0.407*
	Sig.(2-	0.079	0.595	0.305	0.418	0.128	0.019	0.023	0.033	0.029
8. การนั่งสมาธิ และเดินจงกรม	r	0.264	0.130	0.180	0.325	0.173	0.351	0.239	0.490**	0.365
	Sig.(2-	0.167	0.502	0.350	0.085	0.370	0.062	0.213	0.007	0.052
ภาพรวม	r	0.748**	0.565**	0.624**	0.502**	0.541**	0.792**	0.408*	0.475**	0.744**
	Sig.(2-	0.000	0.001	0.000	0.006	0.002	0.000	0.028	0.009	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed) ,

* Correlation is

significant at the 0.05 level (2-tailed).

สมมติฐานข้อที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ผล ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ อัดตางง อุปม้ง กร จงทำตนเป็นเครื่องเปรียบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.517$ 0.497 0.414 0.504 และ 0.523 ตามลำดับ)

2. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ความสามัคคีนำสุขมาให้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.510$ 0.439 0.484 0.422 และ 0.502 ตามลำดับ)

3. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ สุขใจเมื่อไฟธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ในด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.380$)

4. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.561$ 0.489 0.490 0.449 และ 0.538 ตามลำดับ)

5. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ ธรรมะกับการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.409$ 0.371 0.388 0.540 และ 0.467 ตามลำดับ)

6. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ วิริเยน ทุกขม เจริ ล่วงทุกข์ด้วยความเพียร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.412$ 0.396 0.585 และ 0.489 ตามลำดับ)

7. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

8. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร หัวข้อ การนั่งสมาธิและเดินจงกรม ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

9. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ทั้งทางด้านความพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ด้านเจตคติในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลปฏิบัติงาน และ ภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.473$ 0.500 0.461 0.541 และ 0.538 ตามลำดับ) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า Sig.

ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร	r		ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน			
	Sig.(2-tailed)	พอใจ	เพียร	เจตคติ	ปัญญา	ภาพรวม
1. อัดต๋านัง อดบั้ง กร เจงทำตนเป็นเครื่อง	r	0.517**	0.497**	0.414*	0.504**	0.523*
	Sig.(2-tailed)	0.004	0.006	0.026	0.005	0.004
2. ความสามัคคีนำสขมาให้	r	0.510**	0.439*	0.484**	0.422*	0.502*
	Sig.(2-tailed)	0.005	0.017	0.008	0.023	0.005
3. สุขใจเมื่อไฟ้ธรรม	r	0.251	0.267	0.235	0.380*	0.311
	Sig.(2-tailed)	0.188	0.162	0.220	0.042	0.101
4. ชีวิตสำราญการงานสำเร็จ	r	0.561**	0.489**	0.490**	0.449*	0.538*
	Sig.(2-tailed)	0.002	0.007	0.007	0.015	0.003
5. ธรรมะกับการทำงาน	r	0.409*	0.371*	0.388*	0.540**	0.467*
	Sig.(2-tailed)	0.028	0.048	0.037	0.003	0.011
6. วิริเยน ทุกขม เจติ ล่วงทุกข์ด้วยความ	r	0.412*	0.392	0.396*	0.585**	0.489**
	Sig.(2-tailed)	0.026	0.036	0.034	0.001	0.007
7. การทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น	r	0.156	0.353	0.252	0.253	0.276
	Sig.(2-tailed)	0.419	0.060	0.188	0.186	0.147
8. การนั่งสมาธิและเดินจงกรม	r	0.170	0.286	0.224	0.171	0.230
	Sig.(2-tailed)	0.377	0.133	0.244	0.376	0.229
ภาพรวม	r	0.473*	0.500*	0.461*	0.541**	0.538*
	Sig.(2-tailed)	0.010	0.006	0.012	0.002	0.003

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). ,

* Correlation is

significant at the 0.05 level (2-tailed).

วิจารณ์ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและรูปแบบวิธีการจัดฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรม ปฏิบัติธรรมนำสุข ในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 29 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 23 คน และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง 3 เดือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า

1.1 ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 16.38 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้วมากกว่า 20 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด

1.2 ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่าระดับปริญญาโท มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 19.13 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว 16-20 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด

1.3 เพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 11.48 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว 6-10 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด

2. ผลการวิจัยความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมาเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ให้ความรู้สึกในด้านดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและเป็นการสร้างความเชื่อมั่น อันจะส่งผลต่อการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโรคสัตว์น้ำจืดและวิธีป้องกันรักษา โดยศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตร และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ผลสรุปสอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก แสดงว่า การมาเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งในชีวิตประจำวัน ใช้ในการปฏิบัติงานปกติของหน่วยงาน และนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัย วรรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากร และการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากร สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ ความคิดเห็น และการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรฤดี และคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยการติดตามผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนานักวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ด้านการวิจัยไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับปานกลาง และสามารถนำผลงานวิจัยที่ทำในหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนางาน โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับมาก

4. ผลการวิจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ผลสรุปสอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประารถานที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ด้วยการเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและยอมรับความท้าทายของงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ (2554) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาบริษัท อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 237 คน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพล (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อุทธารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทธารเรือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี

5. ผลจากการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้ข้อสรุปว่า

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ หน่วยงานที่สังกัด และระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการทดสอบสมมติฐานแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรที่ได้รับในแต่ละหัวข้อวิชาที่แตกต่างกันในแต่ละด้านของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ผ่านการฝึกอบรมและความรับผิดชอบในภาระงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันออกไป ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่หน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกัน เนื่องจากภาระงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยงานไม่เหมือนกัน มีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน และผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมานานจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรมากกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีตำแหน่งและอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการทดสอบสมมติฐานแสดงให้เห็น

ถึงความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันในแต่ละด้านของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่เป็นเพศหญิงอาจจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากกว่าเพศชาย โดยจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการฝึกอบรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการทดสอบสมมติฐานแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันในแต่ละด้านของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมที่เป็นเพศหญิงจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากกว่าเพศชาย มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับมาก สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าทั้งในด้านการปฏิบัติงานและใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรกับการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากร พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นหัวข้อการทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น และการนั่งสมาธิและเดินจงกรม ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แสดงว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

และเกิดประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร สรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มี ตำแหน่ง และอายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ อายุ ระดับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็น วิทยากรแตกต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่การเป็นวิทยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการเป็นวิทยากรกับการปฏิบัติหน้าที่การเป็น วิทยากร พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุขในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ติดตามผลโครงการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ในปีงบประมาณ 2556 ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่าน การฝึกอบรม ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และรูปแบบวิธีการจัดฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมนำสุข ใน ปีงบประมาณ 2556 จำนวน 29 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 23 คน และเพื่อน ร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 31 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ สัมภาษณ์หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง 4-5 เดือน สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของ ผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า

1.1 ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรี มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 16.38 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้วมากกว่า 20 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด

1.2 ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่าระดับปริญญาโท มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 19.13 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว 16-20 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยที่สุด

1.3 เพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักงานคณบดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 11.48 ปี ปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์ มาแล้ว 6-10 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยที่สุด

2. ผลการวิจัยความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ผลสรุปสอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

4. ผลการวิจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ผลสรุปสอดคล้องกัน คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

5. ลักษณะการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้ผลสรุปสอดคล้องกันคือ ที่นำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ใช้ในการชีวิตประจำวันของผู้ผ่านการฝึกอบรม รองลงมาใช้ในการปฏิบัติงานปกติของหน่วยงาน และนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบ

6. ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศ หน่วยงานที่สังกัด และระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น สามารถนำความรู้และเทคนิคต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดฝึกปฏิบัติธรรมทุกๆ ปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน
2. ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า หลักสูตรนี้มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการพัฒนาศักยภาพด้านกรปฏิบัติงานและในชีวิตประจำวัน จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. การติดตามผลการฝึกอบรม เป็นการศึกษาเพื่อวัดความคุ้มค่าของการฝึกอบรม ว่าการฝึกอบรมสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานและองค์กรได้อย่างไรและมากน้อยเพียงใด จึงควรมีการติดตามผลการฝึกอบรมทุกหลักสูตร เพื่อวัดความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับ และนำผลมาพิจารณาปรับปรุงการฝึกอบรมให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
2. หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม ควรศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการเข้ารับการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสรรเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถนำแนวคิดและแนวทางแก้ไขมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากร

2. ควรมีการติดตามการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในปฏิบัติงานให้ครบถ้วน เพื่อทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตร ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่แท้จริง สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการเรียนรู้ที่ดี ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมได้เต็มที่ และการศึกษาการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไปใช้ในการปฏิบัติงาน จะเป็นการประเมินความคุ้มค่าของหลักสูตรฝึกอบรมต่อไป

บรรณานุกรม

ทวีชัย ธนธานี. (2551). การประเมินผลโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย. เอกสารวิชาการฉบับที่ 9/2551 กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ธเนศ หนังสือ. (2552). การติดตามผลโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรนักรักสุขภาพทางแพทย์และสาธารณสุขของโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. รายงานการวิจัย โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.

บุญเรือง ขจรศิลป์. (2548). การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10-12. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปาน สวัสดิ์สาลี. (2535). คู่มือการประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ไพบูลย์ ตั้งใจ. (2554). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักกฤษฎีกา 4 : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พรชัย ขุนคงมี และคณะ. (2553). การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลการวิจัยทางสังคมศาสตร์. เอกสารประกอบการฝึกอบรม. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภัทรวดี ครองชนม์ และคณะ. (2544). การติดตามผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนานักวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณวิมล ทวีวิทยการ. (2551) การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโรคสัตว์น้ำจืดและวิธีป้องกันรักษา. เอกสารวิชาการฉบับที่ 10/2551 กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

วรรณวิมล ทวีวิทยการและคณะ. (2551) การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการเป็นวิทยากร. เอกสารวิชาการฉบับที่ 11/2551 กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

อัศวพล พรหมอุดม. (2550). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า
กรมผู้ทหารเรือ**. ปัญหาพิเศษปริญญาตรีวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
มหาวิทยาลัยบูรพา.

Cronbach, Lee J. (1984). **Essential of Psychological Testing**. 2nd ed., New York : Harper and
Row.

Edwards, Allens Louis. (1957). **Technique of Attitude Scale Construction**. New Yok : Appletion
Century Crafts.

Ferguson, George A. (1981). **Statistical Analysis in Psychology and Education**. 3rd New York
: McGraw–Hill Book Company.